

طاشينك
ارمنيجه يومی سیاسی غزته
صاحب امتياز: هراير ماموريان - ازمير
"TACHINK",
JOURNAL ARMÉNIEN
QUOTIDIEN
SMYRNE
Directeur - Rédacteur en chef
H. MAMOURIAN
10 ՓԱՐԱ

ԴԱՇԻՆԲ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՏՐԳ.	ՎԵՑ.	ԵՌ.
ԻԶՄԻՐ	80	40	20
ՊՕԼԻՍ ԵՒ ԳԱԼԱՏ	80	40	
ԱՐՏԱՍԱՀԱՆ	25	13	Հր.

Ձեռագրակալած ծեղագիրք եւ չին արուր.

ՏԵՕՐԻՆ - ԽԱՐԱԿԱՐԱԳԵՑ

Հ. ՄԱՍՈՒՐԵԱՆ

10 ՓԱՐԱ

ԵԿԵՂԵՅԱԿԱՆՆԵՐԸ ԵՒ ԹԱՏՐՈՆԸ

Բերայի մէջ անցնողները յոյն եկեղեցական մը թատերական ներկայացումի մը ներկայ գտնուած ըլլալով, այս եղիւթները ինծի գայթակղութիւն պատճառած է Պոլսոյ յոյն հասարակութեան մէջ:

Այս մասին յոյն բարձրաստիճան կղերիկ կարծիքին պիտի դիմուի՝ պարզելու համար թէ Օրթոտոքս եկեղեցին կ'արտօնէ՞ որ յոյն կղերիկն հանդէսներու և թատերական ներկայացումներու երթալ թէ ոչ:

Հարցը շահեկան է և ունի ընդհանուր բնաւորութիւն: Այս խնդիրը միայն չի պատկանիր յոյն կղերիկ և հասարակութեան միջև վեճութիւն խնդիրներու կարգին: Անկիւա Հայ կղերիկ և Հայ ժողովուրդին համար ալ կրնայ համահաւասարապէս աշխատանքներու ունեցող խնդիրներու կարգը դառնալ և եթէ ոչ մեծապէս զբաղեցնել Հայերը, գոնէ անոնց ալ ուշադիր խորհրդածութեան նիւթ մը դառնալ:

Հարցին ընդհանուր բնաւորութեան չափը դառնալով առ աշխարհ:

Թէ՛ առնասարակ կղերիկ պէտք է որ հանդէսներու եւ թատերական ներկայացումներու երթալ թէ ոչ:

Այս հարցումէն առաջ պէտք է որ սակայն դատարար և վճռել երկու ուրիշ հարց. որոնց լուծումէն կ'ախտուի ունի կղերիկ թատրոն երթալու կամ չերթալու խնդիրը:

Ա. — Թատրոնին դերը բարոյացուցիչ թէ անբարոյացուցիչ է:

Բ. — Կղերիկ ժողովուրդին մէջ մասնաւոր կը կազմէ թէ անկէ բաժնուած առանձին հասակարգութիւն մը պէտք է ընդունել: Յրանսացի մատենագիր մը, որուն առաջին կը խուսափի այս պահուս մեր միտքէն, իր թատերական պատմութեան վեց խիստ ընդարձակ հատորներէն մէկուն մէջ կը հաստատէ թէ՛ թատրոնը պարզապէս ընդօրինակութիւն մըն է եղած հին ազգերու պայտաման յատկացուած վայրերուն և եկեղեցիներուն, եւ առաջին թատերական ներկայացումները եղած են քրոնական նիւթեր, որոնք ապա հետագայ տէրաբարձութեամբ են և որոնց ապա կցուած են ժողովուրդներու կեանքին և ապրելակերպերուն զանազան պարզանքները և ձեւացուցած այսօրուան թատրոնը իր բարդ կազմակերպութեամբ:

Մենք այդ հեղինակին թատրոնի և եկեղեցւոյ միջև զանազան նմանութիւններուն համար ըրած համեմատական քննութիւններն ու բաղդատութիւնները մէջ չենք բերեր հոս, ոչ թէ զանազան գուցէ գայթակղեցուցիչ պարագանք պարզած ըլլալու վախէն խուսափած ըլլալու երկիւղով, ալ պարզապէս մեր այս սիւնակներուն անբաւարար ըլլալու նկատմամբ:

Եթէ կընդունինք Եկեղեցւոյ և ժողովուրդի նոյնութիւնն ըստ քրիստոնէական վարդապետութեան և եթէ կընդունինք թէ չկայ եկեղեցի առանց ժողովուրդներու, և ժողովուրդ՝ առանց եկեղեցիներու, ինչու չընդունել թէ թատրոնը, ինչպէս զարդը, լրացուցիչներ են ժողովուրդներու բարոյական կեանքին կազմակերպութեան ստատիկուն համար, քանի որ անոնց հիմնարկութեան նպատակը ուրիշ բան չէ եթէ ոչ կրթել և մարդիկ ու առաջնորդել մարդկութիւնը բարոյական հասակարգութիւններուն լայն սահմաններուն մէջ:

Թատրոնը իր արդի հասակացութիւններուն ու ըմբռնումներուն մէջ ուրիշ բան չէ. բայց եթէ կիսաքի պատկերացումն իսկ Այս ըմբռնումն զէմ չենք կարծիք թէ այլևս գտնուի անախապաշար մէջը, որ բացասելու և հակառակելու միտումն ունենայ, քանի որ խիստ յաճախ բացատրուած է թատրոնին բարոյացուցիչ հանգամանքը: Եթէ կրնանք ուրանալ վարժարանին տուած օգուտը մանուկներուն համար, կրնանք ուրանալ այն աստիճանական օգուտը, որ հասակակարգներուն և ժողովուրդին բարձրելու կրթելու և ազնուացնելու, չարք բարեկէ, օգտակարը փնտրակարէն ճանաչելու կոչումն ունի բաւական է որ իր կոչման բարձրութեան վրայ գտնուի ան:

Ուրեմն անուրանալի է թատրոնին բարոյական դերը ժողովուրդներուն համար: Կը մնայ հարցնել թէ կղերիկ իսկապէս ժողովուրդէն և անոր կեանքի ամէն մէկ երեւոյթէն բաժնուած զասակարգութիւն մը կը կազմէ թէ ժողովուրդին մէջ անբաժնուած ու լրացուցիչ մասը կը կազմէ:

Կղերիկ իր հոգեւորական դերէն զուրաւախ լսենք որ երկրէն իջած հեղափոխութեան առանձին զասակարգութիւն մը չէ որ կը կազմէ, այլ նոյն ժողովուրդին ծոցէն ծնունդ առնող պաշտօնեայ մըն է՝ նոյն ժողովուրդին հետ ապրելու համար սահմանուած և պէտք է երթալ հոս ուր իր ժողովուրդը կ'երթայ: Ուր հետը, այն տեղը և հովիւը, Կղերիկ իր քրքրալի տակ նոյն մարդն է. ինչ որ ժողովուրդին մէջ զաւակը: Անոր ապրելակերպը, անոր հոգեւոր և մարմնաւոր պէտքերը նոյն են, ինչ որ ժողովուրդինը և շատ յաճախ ալ նոյն իսկ ինքն ալ իբր մարդ բարոյապէս կրթուելու և իր թերութիւններն ու առաքելութիւնները հասկնալու պէտքը ունի, ինչպէս ժողովուրդին մէջ զաւակը:

Եւ քանի որ թատրոնին և հանդէսներուն նպատակն է կրթել և մարդիկ դերը, ինչու անկէ հետո փայլող իր ալ պակասաւոր կողմերը դատարարական համար: Ասոր հակառակը պիտի ունենայ տրամաբանութիւն նախապաշարում մը և կեղծիք մը պիտի ըլլար պարզապէս, ինչ որ ունի ժողովուրդի կրօնը չի թողարտեր. զի նախապաշարում և կեղծիք ինքնին արդէն թշուած են բարոյական հասակացութեան և մանաւանդ քրիստոնէական կրօնի պայծառ և լուսավորող ազդեցութիւնը: Այս ամէն պիտի նըշանակէր միայն՝ խուսափել կեղծ լոյսին զէմ:

Ինչու արգիւն կղերիկ թատրոնէ, հանդէսներէ, սինէմայէ և ասոնց նման կարգ մը բարոյացուցիչ վայրերէ, որոնց բուն նպատակը միայն շինել և հրահանգիչ է:

Խնդիրը ակզբութիւն վրայ պէտք է խորհել և այդ կերպով վիճաբանել: Թատրոնը բարոյացուցիչ է թէ ոչ: Մենք չենք խօսիր թատրոնին կամ սինէմային նիւթ մատակարարող խաղերու բովանդակութեան մասին: Ատիկա զատ հարց մըն է բոլորովին ասարկալի և ալ լապէս քննադատելի:

Կղերիկ թատրոնէ զրկելու տեղ լաւագոյն չէ՞ որ անբարոյացուցիչ խաղերը արգիւնելն բնի հանել:

Ահա այս երկու ընտրութիւններն է որ ճշգրտելի հետեւ է ժողովուրդն ու կղերիկ և ասոր համար է որ կրգեւաշատ այդ շատ հասարակ հարցին վերջական վճիռ մը և որոշութիւններն մը տալ:

Արգիւն կանոնական Օրէնք մը կա՞յ, կղերիկ թատրոն երթալ արգիւնդ, Պէտք է մէկ տեղ հանել և իբր անտրամաբան և անխառն օրէնք բարեփոխել: Իսկ եթէ չկայ, ինչու արգիւն կղերիկ թատրոն երթալ:

Ատենն է որ մենք Հայերս ալ այս և ասոր նման արտաբան հասկացութիւններու միանգամ ընդ միշտ վերջ տանք և ըսենք Հայ կղերիկ: Ուր հոտը՝ այնտեղ ևս հովիւը:

Ա.Լ.Օ

ՀԱՅԵԼԻՒՆ ՄԵՋ

Քաղաքագիտութիւնը, — հիմակ գիտնալ ընթերցողներէս շատեր զէմքերնին պիտի թթուեցնեն ու պիտի բացաբանեն «ղարձեալ քաղաքագիտութիւնը» բայց թող համբերեն. այս անգամ ալ մտիկ ընեն ու կ'իտաստանաւ. կեցէ՛ք, այո՛ կ'իտաստանաւ քանի մը շարաթ չգրադիլ քաղաքագիտութեամբ, շատ չէ քանի մը շարաթը բայց չեմ ուզեր աւելի երկար պայմանաւ: Ժամ մը խոստանալ ու յետոյ խոստանալ գանց ըլլալ: որովհետեւ մասնաւոր տակ որութիւն մը ունի քաղաքագիտութեան վրայ ու անով չգրադիլ չեմ կրնար, նոյն իսկ կրնամ ձխել դադրել: Բայց քաղաքագիտութիւնն հրաժարի, հաւատացէ՛ք որ գործն չէ...:

Այս շատ հակիրճ յառաջաբանէն ետք, ըսեմ ըսելիքս:

Իսկի մը օրէ ի վեր կառքերու երթելակին համար նոր սակագրեր պատրաստած է քաղաքագիտութիւնը ու պաշտօնական քանի մը տեղեր ցուցադրած, մօտերս ալ առանձին փոքր ցուցակներ պիտի կախէ կառքերուն մէջ. այդ սակագիրն համեմատ գործել ստիպելով կառապանները:

Ահա գովիլի կարգադրութիւն մը որ գոհ պիտի թողու ժողովուրդը եթէ կէտ առ կէտ գրադրել տուել ու մեռնալ տալ չլինալ ինչպէս շատ մը որոշումները մեր քաղաքագիտութեան:

Սակագիրն մէջ որոշուած քանի մը տեսած, այդ մասին չպիտի խօսիմ, ինչ որ ալ եղած ըլլան անոնք, ընդունելի են, բաւ է որ գործողութիւնն ըլլալ անթիւրի:

Ահա գործ մը որ ինչի նման սահմանափակ մտքով մարդիկներու մատչելի է, մեղադրելի՛ եմ երբ չեմ ըմբռնիր պոլիարներու, սպանդանոցներու, հրապարակներու նման խոշոր խօսքեր որոնք մէկ ալ կանչէս կ'մտնեն ու միւսէն նոյնութեամբ կ'երեն առանց ամենափոքրիկ արձագանք մը իսկ ձգելու...:

Անտարակոյս կառքերու սակագիրն ետք կարգը պիտի գայ Հայոց թաղի ինչ ինչ փողոցներու սակաբաժնուրէն ու սակաբաժնուած փողոցներու ամբողջական նորոգութեանը, ասոնցմէ ետք անշուշտ պիտի ունենանք քաղաք տեսնելու նոր սակագրի մը պատրաստութիւնը, ինչ ինչ փողոցներու անկիւններն ամեն ժամ առաջնորդող արարածներու համար, որոշակի գէթ քաղաքագիտութիւնը օգտուել այս նոր հասոյթէն, քանի որ չկրնար այս կամ այն կերպով միանգամ ընդ միշտ վերջ մը դնել տալ այս տրեւեան ու իզմիրեան յատուկ գանձիք ունակութեան...:

Ահա անոնք կ'սպասենք մեր համակրելի և չիք քաղաքագիտ պէտքն, շատնեղ վաղ անցած ենք իր երազած պոլիարներէն ալ, ուսումնական ուսուցանելու ալ... Գործնաական ըլլանք, պէյ, գործնական՝ եթէ կ'ուզէք:

Գոհացնել ժողովուրդը ու բարեգործել իզմիրի նման բանուկ ու համազգային քաղաք մը: Անթիւ մեղի համար մեր ունեցածին նման փողոցներ ունենալը, պէտք չէ խտրութիւն գրուի թուրքին, հրեային ու քրիստոնեային թաղերուն համար, այդ թաղերն անոնց ճակատը չեն գրուած, անոնք պետութեան կ'պատկանին երկրին հողերն են, Թուրքիոյ ամբողջացուցիչ մասերն են:

Անչափ անել թաղեր անգամ ապաշտակուած են, միշտեւ անդին անհամեմատելի բանուկ թաղեր երեսի վրայ մընացած ու պատճառը, գացէ՛ք փնտրեցէ՛ք, շատ պարզ է, աղբի, ճամբու տուրք պահանջելն ու շատ անգամ ալ ժանտարմալով գանձելն շատ դուրիշ է, միայն կուգէի գիտնալ թէ նոյն համեմատութեամբ եղած են նաև ամեն տեսակ տուրքերու բաշխումներն ազգութիւններու միջև...:

Դիտեմ որ լուռ պիտի մնաք ու անպատասխան պիտի թողուք հարցումս, ահա ճիշդ այս պատճառաւ պէտք է մէկ կողմ դնէք. ձեր պաշտօնին բերմամբ, ձեր համակրութիւններն ու հակակրութիւնները, ու աշխատիք քաղաքին օգտակար ըլլալու կ'հասկնա՞ք, քաղաքին, որ ոչ մերն է ու ոչ ձերը, ու իզմիրի նման քաղաքի մը բարեգործութիւնը այս երկրին պատիւն է...:

Ազատ էք մտիկ ընել կամ չընել, բայց ճշմարտութիւնն այս է...:

ԵՍ

ՀԱՅ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԻՐ ՆՈՐ ՈՒՂՆՈՒԹԻՒՆԸ

Երկու քուկէս տարի առաջ ձեռնարկելով այս զուտ գրական հանդէսի հրատարակութեան, մեր միակ նպատակն էր, գրական և գեղարուեստական որոշ հասանք մը ստեղծել՝ մտաւորական ընդհանուր գործունէութիւն և կենդանութիւն մը ապահովելու համար:

Սահմանադրական ազատութիւնը, որմէ գրական տեսակէտով շատ բան կ'ակնկալէինք, դժբաղդաբար չի տուած նոյն իսկ այն գրական լուրջ վերադարձումը, որմէ ցոյրար այնքան ժամանակներէ ի վեր կաշկանդուած հայերէնի մը, յատկանշական և բնատոնմիկ ուժը, կորուստութիւնը գրական գեղարուեստական ճաշակը:

Դրեմք երեք տարեշրջանի գործունէութեան արդիւնքը, դրուած ընթերցող հասարակութեան առջև, որուն լրջախոս մասը, որ նախ կուգէ ճանչնալ ու է բան մը, ուղարկութեան առնել բոլոր հանգամանքները և յետոյ միայն կարծիք յայտնել, — անուշտ պէտք է նկատած ըլլալ որ, մենք աշխատած ենք, մեր հանդէսին համար միջոցներով, ընթերցողը գիտակ դարձնել հայ գրականութեան ընդհանուր լաւագոյն արտադրութիւններուն, ջաք ու գոհութիւն չի խնայելով, հանդէսին իրաքանչիւր համարը կարելի եղածին չափ խնամքով պատրաստել, այնպիսի ժամանակի մը մէջ մանաւանդ որ, մեր լաւագոյն գրական դէմքերը տարուած էին, քաղաքական և այլ հոսանքներու անըմբռնելի մալարանքէն:

Դործին սիրով կ'ապուած և մանաւանդ յարատեւութեանը մէջ՝ անոր տալ բերելիք օգտակարութեանը խորապէս համաձուլ, կ'զգանք թէ, պատեհաբար ժամանակը մօտեցած է, մեր նախապէս փոփոխած և երազած օգտակար ծրագիրները գործադրելու, — այն է՝ ազ-

Ի՞նչ և բարձր գրականութեան մը վերա
գարծնութիւնն աշխարհի գեղարուեստական
նշանակող զարգացումն է, և գիտութեան հա-
մաժպիտը լայն տակ մտքին տեսողութեան
թիւերը պայծառացնելը, առաջնորդ մտա-
ւորականութեան մը դրօշակակիրը հան-
դիսանալով:

Ու որպէսզի, մեր այս գծած ուղղու-
թեան մէջ կարելի ըլլայ անստիճաբ ա-
ռաջդիմել, և մատուցուած բոլոր բազ-
մանքները կարելի եղածին չափ իրակա-
նացած տեսնել, առաջին հարցը եղաւ
հանդէսին ներթափանցող ապահովելը: Սե-
լափազանց երջանիկ ենք աւետելու մեր
ընթերցողներուն թէ, հանդէսին երեք
տարեան ամբողջական ծախքը լիութեամբ
պահովուած է: Իզմիրի լաւագոյն մտա-
ւորականութեան և գրականութեան ու
գեղարուեստի սիրով տոգորուած ծանօթ
պատուաւոր անձնաւորութիւններու հա-
մախմբումովը: Այնպէս որ, բաժանորդ
ներու քանակն առանց նկատի առնելու
որոշուած է անպայման երեք տարի ան-
վերջատ շարունակել: Նոյն ուղղութիւնով
և պարունակութեամբ, ինչպէս որ պի-
տի ձեռնարկուի գործին սկզբնաւորու-
թեան ժամանակ:

Անգագոնապահութիւն թող չի հա-
մարուի, այլ գրական միութիւնը կազմող
պատուաւոր անձնաւորութիւններուն անունները
լիչել հոս ընթերցող հասարակութեան
ապահովութիւնը շնորհելու համար: Որք
են՝ Տիկնայք, Ս. Թ. Սպարթալի, Մ.
Ս. Իրիքճեան, Լ. Գապար, Ս. Ազա-
ւորեան, Տեառք՝ Մ. Ազաւորեան, Ս.
Թաղաւորեան, Ս. Իրիքճեան, Դ. Վար-
պետեան, Գ. Տիրուք, Կարապետ Տիրուք
և Զ. Գազազեան:

Արդ՝ համախմբած ըլլալով «Հայ
Գրականութեան» շուրջը, մեր գրական
լաւագոյն և սիրուած ուժերը, ինչպէս
նաև վերոյիշեալ գրասկզբներու բոլորա-
նուէր ջանքերը, բացարձակապէս յոյսով
ենք թէ, մեր այս ազգագրուած ձեռնարկը
յաջողութեամբ պիտի պատկուի և պիտի
տեղի ունենայ զօրեղութիւնը հայ գրականութեան և
գեղարուեստի պանծացումին համար:

Մանրամասնութիւններու մէջ չմտնե-
լով, կը ջանանք ընդգծել հոս մեր ուղ-
ղութեան գլխաւոր կէտերը:

Հանդէսին ներկայ ծաւալը չափազանց
համեստ ըլլալուն, պիտի բարձրացնենք
զայն երկսիւնակ մեծադիր 64 էջերու, (որ
գրեթէ պիտի հաւասարի նախկին 72
էջերուն): Զեքը և մաքուր թուղթի վրայ
տպագրուած, և այժմէական գեղատիպ
պատկերներով զարդարուն, աշխատելով
կարելի եղածին չափ եւրոպական՝ գրա-
կան և գեղարուեստական հանդէսներու
նմանցնելու:

Իսկ բովանդակութեան համար պիտի
աշխատենք ունենալ:

(Ա.) Որպէսզի անկա ըլլայ ազնիւ և
բարձր գրական վերագործութիւնն ճշ-
մարիտ և կենդանի արտայայտութիւնը
մեր մտքի և հոգիի գեղապաշտ ուխտեալ-
ներուն:

(Բ.) Որպէսզի անկա արտայայտող գի-
տութեան կենդանարար ճառագայթները,
բնականորէն համար վերագործութեան
դիմող մտքերու մէջ անըզի ճշմարտու-
թիւններու ծրարակցութիւնը:

(Գ.) Որպէսզի անկա ստիպելի մեղի
անհատական և ազգային յարաբերութիւն-
ներու մէջ իրականացնել իրականաւոր
արդարութեան պահանջներով:

Առնչմէ գտաւ ուժ պիտի տրուի:

(Դ.) Թրքահայերու և Ռուսահայերու
մէջ մտաւորական և բնական մերձա-
ւորութիւնը մը ստեղծել, որոնց այսքան
ատեն է ի վեր իրարու հանդէպ ունեցած
անտարբերութիւնը և նոյն իսկ տեսակ մը
անմատչելիութիւնը, գոչ է մեծագոյն վը-
նասը հասցուցած են մեր ազգային ընդ-
հանուր բարգաւաճումը:

(Ե.) Գրական մրցումներու, մասնա-
ւորապէս վիպական ճիւղին, որ դժբաղ
դաբար մեր գրականութեան մէջ շատ տը-
կար չի ունենի, և այդ պատճառաւ
գրեթէ աղետոսը ուսումնասիրուած են
մեր ընտանեկան և բնակարան հազա-
մանքները յատկաւոր երևութիւնները:

(Զ.) Բաշխարհիկ մեր լաւագոյն գրող
ները, հրատարակութիւնը ստանձնելով ա-
ռնց գրական արժանի արտադրութիւննե-
րուն, որոնք ներթափանց անձկութեան
պատճառաւ յամալի կը դատապարտուին
ձեռագիր մնալու:

Ահա մեր ուղղութիւնը ու նշանակէտը
դէպի ուր կը բաղանք ընթանալ, հա-
մագում ըլլալով թէ գրականութիւնը
անսահմանութիւն մ'է, որ մարդկային
բազմաժողովրդ և բարոյական ճշմարտու-
թիւնները գերկենդանութեամբ են, առողջ
սկզբունքներու անքակտելի շրջալուծով
մը, թէ ան՝ մարդկային բնաւորութեան
հասարակական ներքոյն միջավայրին
փոփոխութեան հոգին կը ծծէ իր կենսա-
տու հիւսիսը: Թէ ան՝ առաջնորդ մտաւո-
րականութեան ներկայացուցիչն է, թէ ան
իր ամբողջական արտադրութիւններովը
բաժանումի (démarcation) այն որոշ գիծն
է որ կայ մարդկային և կենդանական աշ-
խարհներու միջև:

Հիմա որ, հայութիւնը նոր յոյսերով
տոգորուած է, ու դէպի նոր արշալոյսներ
կը դարձնէ իր նայուածքը, հարկ է որ մեր
մտքին, հոգիին և սիրտին լաւագոյն ան-
կիւնելը բանանք, ընդունելու կենդա-
նարար արեւին առաջին ճառագայթները,
մեզ և մեր յաջորդներուն անսպասելի բեղմ-
նաւորութիւն և կեանք ձգելու հա-
մար:...

Զ. ԳԱԶԱԶԵԱՆ
ԽՐ. «Հայ Գրականութեան»

ՀԱՐԱՏԱՐԱՆԱԿԱՆ
ՊԵՏԱԿԱՆ Ա. ԲԱՐՈՒՆԱՆԵՆԵՐԸ
Պատկերազարդ
ՆՈՐ ՔԵՐԵԿԱՆ ՈՒՆԹԵՐԳԱՐԱՆ
ՍՍՄԱՆԵՐԻՆ ԼԵԶՈՒԻ
անուն զասագրքին Բ. տպագրութիւնը,
բարձրովին դիւրեւանայ մէթոտով, Անհրա-
մեջտը և միակ ինքնիշխան թուրքերէն սոր-
վի ուղղութեամբ: Դին 2 լրջ:

Դիմել հեղինակին, Մամուրեան Տպարան:

է իրաւէն քո՞ղ եմ, հէ՛... Ի՞նչ կուզէք
ինձմէ, աղիւս կին, աւելցուց բարձր
ձայնով:

Հարցումէն աւելի ձայնը այնպիսի
ազդեցութիւն մը ըրաւ որ Գրօսա ապա-
հար մնաց:

—Օ՛հ, ի՞նչ գեղեցիկ ձայն, գոչեց Պի-
լովէն յարաճուն հիացումով մը:

—Աստուծո՞ւ տրամադրութիւն ըրած եմ,
ըսաւ Գրօսա համեստօրէն:

—Տիրացա՞ր ձեռք: Ըսել է եկեղեցիի
պաշտօնեայ էք. ըսաւ Պիլովէն սրտա-
տրուի:

—Ժամանակով էի: Հիմա զինուորա-
կան եմ:

—Տիրացա՞ւ մը, կրկնեց Պիլովէն: Բո-
լոր կեանքիս մէջ փափաքած եմ ճանչնալ
տիրացու մը, մօտէն տեսնել զայն և յօ-
շակել: Բայց կը խոստովանիմ որ այս
աստիճան բարձրաստիճան տիրացու մը ե-
րազած չեմ:...

—Վեց ոտքէն լաւելի բարձր է հա-
սակ, ըսաւ Գրօսա՝ միշտ համեստօրէն:

—Եւ այնքա՞ն սքանչելի է ձայնի
նիւր:

—Առանց դժուարութեան կրնայի եր-
գեցողութեան ամենէն ցած խաղերը ար-
տաբերել:

—Օ՛հ, հառաչեց Պիլովէն, արդեօք

ԳՐՈՏԵԼԻՈ-ՎԵՐԶԵՓԷ ԳԻԾԸ ԱՆԿԵՂԾ ԴԻՏՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԷ

Բօրտէլիօ-Կեօզթէփէ կրկնակ գծերու
պատկերութիւնը կատարող չափանշանին
ընկերութեան եծայարգ Տօրէլին նկա-
տողութեան կը համարձակիմ յանձնել հե-
տեան պարագան:

Բօրտէլիօյի բնակիչ եմ գիւղ մը՝ ուր
ընկեային աշխարհ հանել կ'աշխարհ
կա, և կրնայի օրերն առաջ առիթ կ'ու-
նենամ բարեկամներ տեսնելու համար
Կեօզթէփէ և Բառաթիւնա հանդիպակաց
գիւղերը երթալու: Այլ ահա ի՞նչ կը պա-
տահի երբեմն:

Բօրտէլիօյէ առաւօտուն զիս Իզմիր
տանող չոգենաւը ճիշդ այն պահուն կը
հասնի՝ ուր Կեօզթէփէ գծին չոգենաւը
միւսնոյն Համիտի ընկերութեան վերա-
բերող ճամբայ պիտի ելլէ: Կը պատահի
որ որեւէ պատճառով՝ որու մէջ ուղեորը
յանցաւորութեան բաժին մը չունի, մէկ
կամ երկու վայրկեան ուշ հասնի քաղաք,
և ահա ան չոգենաւը՝ ուր պիտի մըտ-
նէր հապանակով, տեսնելով հանդերձ Բօր-
տէլիօյի չոգենաւին ժամանումը՝ ուր մէկէ
աւելի ճամբորդներ կրնան գտնուիլ Կեօզ-
թէփէ գծին համար, մէկ կամ առաւօտեան
երկու վայրկեան չպատահու անհամբերու-
թեամբ և առանց բնաւ Բօրտէլիօյի ու
ղեւորներն ի հաշիւ առնելու ճամբայ կ'ել-
լէ հանդարտօրէն, և ուղեորք լսան ժամ
մը կ'ընդունէ չոգենաւը՝ բնականապէս կը
հարկադրուին թրամվէյով կատարել իրենց
ճամբորդութիւնը՝ որ թէ՛ փոքր ինչ ա-
ւելի թանկ կ'ըլլայ և թէ՛ ինչ որ յոռե-
գոյնն է՝ շատ աւելի հրկար: Միւսնոյն
ժամանակ Համիտի ընկերութիւնն ալ
յաճախորդներ կը կորսնցնէ տարապարտ
Անցեալ կիրակի մեզ հետ ճեղք հինգ
հոգի թրամվէյն տիւ պարտաւորութեան:

Նոյն կը պատահի կէսօրէ ետք վերա-
դարձին: Այս անգամ մէկ-երկու վայր-
կեանի խնդիր չկայ: Կաշիւով Բօրտէլիօյի
չոգենաւին մեկնումէն բարեբաղդաբար քա-
ղաքը մը յառաջ պիտի հասնիք Իզմիր:
Այս հաշուով գործերնիս տպահանք
պէս չէ՝—Ո՛հ, դժբաղդաբար, կրնայի է
օրը, ուղեւոր բազմութիւնը ստուարաթիւ-
ւորութեամբ աւելի մեծ կ'ընտելու կայ իւ-
րաքանչիւր նաւամատուցի տոյն, չոգե-
նաւն ալ իր կողմէ դաշուաղ շարժողութիւն
է, այս մէկ քաղաքը ընդարձակ ժամանա-
կամիջոց կարճ կուգայ, զմեզ Իզմիր բե-
րող չոգենաւը կը մտնէ նաւահանգիստ: և
ահա՝ Բօրտէլիօյի չոգենաւը՝ որ դիմացէն
կը տեսնէ Կեօզթէփէի չոգենաւին ժամ
նաւով՝ Բօրտէլիօյի ուղեւորներուն վայր-
կեան մը իսկ սպասելու բարեհաճութիւնը
չունենալով՝ ու իր պարտքը ժամանակին
կատարած ըլլալու բացարձակ ապահովու-
թեամբ ճամբայ կ'ելլէ ի հեռակա Բօրտէ-
լիօյին՝ որու յուսահատութիւնը դիւրին
է երեւակայել, քանզի եթէ երկուրեւ
ժամը 4 էն յառաջ պատահի բանը՝ աղէտն

որչա՞ք կը հիւսնային ձեր վրայ՝ զասին
մէջ երգած ատեններդ: Անշուշտ ան ա-
տենները շատերուն սիրտը գրգռած ըլլա-
լու էք:...

—Սէն-Մակկուարի մէջ:

—Շատ պատուական եկեղեցի մըն է
ուր կը յաճախեն մանկավարժ և գեղանի
տիկնիւններ:...

Գրօսա պիտի ըրորեց և ջանաց յաղ-
թական ծաղը մը տալ անոնց:

—Ստոյգ է որ, ըսաւ, ան ատենները
կրնայի արտերու մեծ դահլիճ մը ըլլալ՝
եթէ բազմակնքող արթնատենկի խնչակն
րուն չի նմանի, եթէ քիթը ու գլուխը
քիչ մը աւելի կանոնաւոր ըլլային, ա-
պահովապէս գեղեցիկ մարդ մը պիտի ըլ-
լայիր:...

—Ըսել է անուններդ Գրօսա է:

—Այո՛, Գրօսա:...

—Ի՞նչ ձայն, ի՞նչ ձայն, ըսաւ Պիլո-
մէն, Գեղեցիկ անուն մը ունիք, Պիլովէն
հաւատարմաբար վկայ:

—Ա՛հ, Պիլովէն կը կ'ըսէք:...

տեսնենք, յարեց յանկարծ Գրօսա՝ չարա-
միտ չնչոտով մը, ինչո՞ւ այս հարցումները

աւելի մեծ կ'ըլլայ, փխտուկ կէս ժամի՝
աւելի ժամու մ'ապաստու կայ իր առջև:
... այս անգամ Բօրտէլիօյի գիւրտութիւն ալ
չկայ՝ գիւղ Բօրտէլիօ փոխ դրելու:...

Մեր արժանաւարդ բարեկամ Համի-
տի ընկերութեան բաժնի՝ Տօրէլը՝
որու այս տարապարտ ու դիւրաւ դար-
մանելի անտեղութիւնը իմաց տրուած չէ
անշուշտ, չկրնայ արդեօք բացարձակ հը-
րաման մ'ընել առ իր անկէ: որպէսզի
որեւէ մեկնում տեղի չունենայ երբ Բօր-
տէլիօյի կամ Կեօզթէփէի չոգենաւերը նա
ւախճաւորին մէջ կը մտնեն, և այս ան-
պատճառաբար խնայուի Բօրտէլիօյին՝
որ չստանայ իր ինչեցեղ թէ ամենէն մեծ յա-
ճախորդն է Համիտի ինչ:...

ՄԵՍՐԻՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

ՎԱԶԼ ԿԱՐԴԱԼ
Զ. Ա. Պ. Բ. Ա. Բ.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆՑՈՒՂԱՐԸ

Կ. ՊՈԼԻՍ
Օսմ. Հայ երեսփոխաններու ընտրու-
թեան ծանօթ բանակցութիւնները գրե-
թէ սակարկութեան մը ձև առած
են Օսմ. կառավարութեան և Հայոց Պատ-
րիարքարանի միջև: Ինչպէս կ'ընենք
ասկէ առաջ Ս. Պատրիարքը ներքին գոր-
ծող նախարար Թալէաթ պէյին զիմած
էր՝ անկէ խոստում տանելով որ Հայերուն
20 աթոռ պիտի տրամադրուի: Ապա
Պատրիարքարանի Ընտրական Օսման-
յան մը իթիֆափով ներկայացուցին դի-
մելով՝ բանակցելու պահանջ քովիթէին
ներկայացող հիւանդ յայտնած էին 13 ա-
թոռ տրամադրել մէջն ըլլալով իթիֆ-
հատի ընտրած հայ երեսփոխաններն ալ,
որուն վրայ պահ մը վախ յայտնուեցաւ
նոյն իսկ թէ հայերը գուցէ ձեռնպահ մը-
նան: Ասոր վրայ ձեռնապահ մարմինները
Ս. Պատրիարքին հետ պաշտօնապէս խոր
հորդակցել վերջ Պատրիարք Սրբազանը
նորէն դիմում կատարած է Թալէաթ
պէյին և յայտնած է իթիֆափով գահա-
ցում չի տալը Հայերուն:

Թալէաթ պէյ ըսած է թէ՛ Հայոց 16
երեսփոխան տալ որոշուած է վերջնակա-
նապէս և հետեւաբար կրօնապէս որ Պատ-
րիարքարանը իր ընտրութիւնը թուեցակը
ներկայացնէ պիտեք եղած տեղը: Ն. Սրբ-
ազանութիւնը յայտնած է թէ՛ վարչու-
թիւնը Հայոց ներկայ թուոյն համեմա-
տութեամբ՝ 20 երեսփոխան ուզած է և
միջև որ այդ քանակի մասին վերջնա-
կան համաձայնութիւն չըլլայ, կարելի չէ
թեկնածուներու թուեցակը պատրաստել:
Ընտրական խնդիրը ահա այս պիճա-

կրնէք ինծի, և ինչ կուզէք ինձմէ:
Պիլովէն շուտաւ մնաց: Այս պարզ
հարցումը չէր նախատեսած, Իրաւի, ինչ
կուզէր ինք:...

Ինչ ընելու եկած էր
Գրօսային քով:...

Ահա՛, հազիւ գիտէր,
կամ աւելի ճիշդ՝ բնաւ չէր գիտեր:

Պիլովէն.—Պիլովէն.—տասներեք
տարի է ի վեր կ'ապրէր այս զարմանալի
վանքին մէջ Բառաթիւնի չոգենաւին
էր և տալու տարեկան աւելի կ'երևէր:
առջի օրէն չափազանց տեղի ըլլալուն՝
մեղադրելու առիթ չէր ունեցած: Իսկա-
պէս միշտ կատարող բան մը դարձած էր
գարշնի մեղքը չի կարենալ գործելուն
համար, և այս պատճառաւ շարունակ կը
հայհուցէր ու անէծք կը կարգար:

Պիլովէն լիտի կին մը չէր, Գրօսայի
հետ խօսելու պահուն իր գործածած ան
պարկեշտ բառերը աչքով ունեցով անոր
բաները մը հասկնալու, բոլոր այս միամիտ
շարժումները իսկապէս խոր տգիտութեան
արդիւնք էին: Միայն թէ այս տգիտու-
թիւնը կատարութեամբ լեցուած էր:

Երբ խոհեմ Գրօսա՝ յանկարծ փասկա-
ծելով որ թշնամի մը առջև կը գտնուի
և վերա իշուած հարցումը ուղղեց Պիլո-
մէն, ապա վերջինը աչքերը խոնարհե-
ցուց, հառաչեց և սկսաւ չափել իր գոգ-
նոցին ծայրը, ինչպէս պիտի ընէր փոքրիկ

NATIONAL UNION SOCIETY LTD

ՈՐՈՒ ԳՈՐԾԸ ՓՈԽԱՆՑՈՒԱԾ ՈՒ ԵՐԱՇԽԱՌՐՈՒԱԾ Է

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD. Է

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ ԼՕՆՏՈՆԻ ՄԷՋ 1782 ԻՆ

Ընկերութեան ընդամենը դրամագումար
պահուած, Գոյքերը եւ աւելի է քան

Վաւրած է միւլեւ աշտօր վնասներու համար աւելի քան

Ազգ. Ոսկի
15.000.000
90.000.000

Այս հասկումաւոր ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ շէնքեր, ապրանք, կարասի, գործարաններ, եւն. նպատակաւոր պայմաններով:

ԾՈՎԱՅԻՆ ԴԻՒՂ

LIVERPOOL 11 DALE ST

PHOENIX OF LONDON

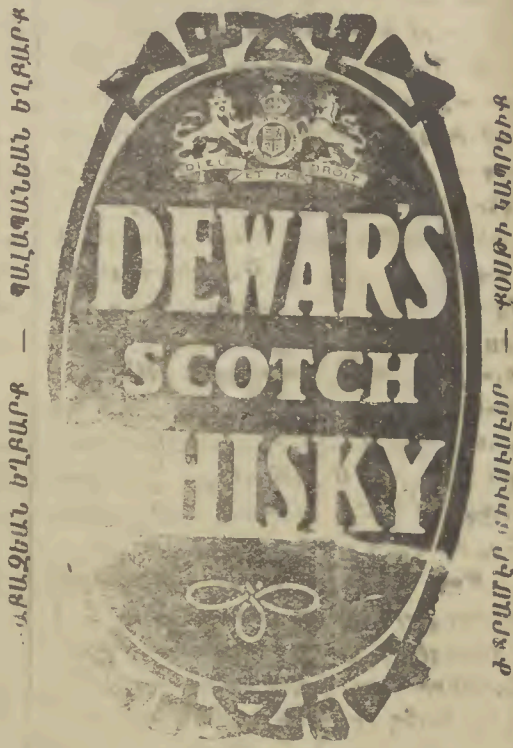
Այս ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ նշանակաւ ամեն տեսակ ապրանքներ, ընդդէմ ծովային արկածներու:

Լիազօր ներկայացուցիչ Իզմիրի

Լ. ԵՒ Լ. ՎԱՐՊԵՏԵԱՆ

ՌԱՍԱԿ ԵՒԱԶԱՐԷԹ ՊԱՔՐԱՅԵԱՆ 23, 25, 27

ՊԱՏՈՒԿԱՆ ՈՒԻՐԻՆ
Կը գտնուի Նեոսեալ վաճառատանց մէջ

ՀԱՅ ԼԱՅՑ ԵՒԼՆ. ԵՒԼ.

ՍՐՈՒՄԱԼԻՔՍ
SOPRORIUM ASSURANCE CO. LTD.

ԱՊՐԱՆՔԱՎ ԿԱՐԱՐՆԵՐ 98 0/0
այն բոլոր հիւանդութեանց համար որոնք Ստամոսի և աղիքներու կը վերաբերին, նոյն իսկ եթէ 30 տարիէ ի վեր անոնցմէ տաւառողներ ըլլան: Մարտողութիւնը կը դիւրացնէ, ախորժակը կը բանայ և յանձնարարութեամբ Եւրոպայի և Ամերիկայի բժիշկներէն առողջացնելով ստամոքսի խիճեր, փոխուներ, տղոց և չափահասներու փորճարութիւն, ստամոքսի ընդլայնում, թոքեր, ջղայնութիւն և անմարտողութիւն:

Կը ԾԱՌՈՒԻ ԲՈԼՐ ԳԵՂԱՐԱՆՆԵՐԸ:

= 5 ՖՐ. ՇԻՇԸ =
Գեղորոնսեղի՝

ՏՐՈՒՄԱԼԻՔՍ ՍԱՐԿՈՒՆԱԹՅՈՒՆ
—(Ծրոյկսալ)—
ԱՐԱՊ ԽԱՆ - ԻԶՄԻՐ

ՍՏԱՄՈՒՔՍ ԵՒ ԱՂԻՔՆԵՐ

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Օթոման Օյլ Բօ. Լիթ. Ընկերութիւնը կ'զեկուցանէ արգոյ հասարակութեան և կենդանաբոյժներու որ կ'ծախէ մեծաքանակ և փոքրաքանակ բանալի կուտի կեղևներ օխան 1 մէթալի քանակի գործարանին մէջ:

Յայտնի է որ այս կեղևները գերազույց անդաքար յատկութիւններ ունին թէփէ և կոլերու, խոզերու և ոչխարներու գործարանէն կ'նպաստեն յիւսկիկա որ կենդանաբոյժեան մէջ բացարձակ զիրք մը կ'գրաւէ, հոն այս կեղևները բացարձակ տեղ մը կ'գրաւեն ուրիշ անոնց. ներու հետ բաղդատմամբ, թէ իրենց ածան գնոյն և թէ տուած արագ և զարմանալի արդիւնքներով:

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել գործատուը Այաթրիատա և քարափանց վրայ ընկերութեան գրասենեակները, Օմանիա պանդոկին քով:

100-20

ROYAL EXCHANGE ASSURANCE

ՌՈՅԱԼ ԵՔՉԵՆՃ

ՀՐԴԵՂԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ

ԱՊՐԱՆՔԱՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Հիմնալ 1720 ԻՆ ԼՆՏՈՆ

Գոյք ընկերութեան Ա. Ո. 5.000.000
Վճարեալ Ապահովագրեաներու » » 42.000.000
ՀՐԴԵՂԻ ԶԻՒՂ. — Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ և տեսակ կալուածք, կարասիք, ապրանք, նպատակաւոր պայմաններով:
ԿԵՆԱՑԻ ԶԻՒՂ. — Ընկերութիւնը նպատակաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ ամբողջ կենսութեան տեղութեան էրայ: Սառն ապահովագրութիւնը, Ընկերութեամբ ապահովագրութիւն են. Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել
Կ. Ո. ՈՍԿԱՆԵԱՆԻ Ս. ՈՒԻՔՅՈԼ ԵՒ ԸՆԿ
Ինքն Յանձնաժողով

ՆՈՐԹ-ԵՔՍ

NORTHERN ASSUR. CO. LTD.

NORTH BRITISH & MERCANTILE INS CO.

ՀՐԴԵՂԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑԻ ԱՊՐԱՆՔԱՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Իզմիրի Գործակալութիւն հաստատուած
1864 ԻՆ Ի ՎԵՐ

Իրմզուր. Ընկերութեան Լ. Ս. 9.000.000
Տարեկան Հասոյթ » 7.023.100
Պահածոյի գումար » 30.189.752

Ընկերութիւնը նպատակաւոր պայմաններով կ'ապահովագրէ անշարժ կալուածներ, արձարաններ, ամեն տեսակ ապրանքներ են. են:

Տեղեկութեանց համար դիմել առ

ԺԵՍՍ ՄԱՍԿԵՆՍԸՆ ԵՒ ՈՐԴԻԲ
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ ԻԶՄԻՐԻՆԻ ՓՈԹՐ ԱՍԻՈՒ
Ֆրանկաց քաղ, Բաւաւ Սթու ևն

ESTABLISHED 1782

PHOENIX ASSURANCE COMPANY LTD OF LONDON

Դրամագումար և պահեստի գումար Ա. Ո. 4.500.000 Տարեկան Հասոյթ Ա. Ո. 4.500.000:

«ՅԵՆԻԲՍ» 122 տարիէ իվեր հիմնաւոյց հրդեհի ապահովագրութեան ան քն. կերութիւն մ'է և ցարդ Հասոյց է առանքան 27.000.000 Ա. Ո. քն. ուց Համար:

«ՅԵՆԻԲՍ» կ'ապահովագրէ հրդեհի դէմ շէնք, կարասիք և ապրանք յոյժ նպատակաւոր պայմաններով, Դիմել առ

Լիազօր Ընդհ. Գործակ. Իզմիրի՝

Գաւառաց

F. BLACKLER

BANQUE D'ORIENT

ՊԱՆԻՔ ՏՕՐԻԱՆ

Հաստատուած Յունաստանի Ազգ. և Տըլլանտի Ազգ. Գրամատան կողմէ դրամագումար տնտեսութեամբ գրուած Ֆրանք 10.000.000
Կեդրոնատեղի Աթենք

Մասնաճիւղ Կ. Պոլիս, Իզմիր, Սելանիկ, Ալեքսանդրիա, և Գահիրէ Գործակալութիւն ի Համալսել:

Պանք տ'Օրիան գրամատուտի ամէն տեսակ գործողութիւններ կընէ, ինչպէս գանձում և զեղջուլ Առեւտրական թղթերու, հեռագրական վճարմանը, առուածախ փոխգրեթու և դրամներու, աշխարհի գլխաւոր քաղաքներու վրայ կուտաւարկերու բացման գրեթ, առուածախ ամեն տեսակ արժէթերով, բացում ընդ թացիկ հաշիւներու, գրաւարժէթութեան և ապրանքներու վրայ են. են:

ԱՒԱՆԴՆԵՐ

Պանք Տ'Օրիան կ'ընդունի դրամի Աւանքներ հետեւեալ թափերով

1 1/2 0/0	3	ամուսն աւանդի մը հասար
2 0/0	6	» » » »
3 0/0	4	» » » »
3 1/2 0/0	2	» » » »
4 0/0	3	» » » »

Ի տես վճարելի աւանքներու համար՝ միակ անձի մը կողմէ և 100 Փամ. ոսկիէ ոչ տեւի, Պանք տ'Օրիան տարեկան 2 1/2 տոկոս մը կը յատկացնէ:

Պանք տ'Օրիան հասարակութեան տրամագրութեան տակ դրած է, աննշան վարձքի մը փոխարէն իր հաստատութեան մէջ գտնուած գրամարկներն, հոն դրամ և արժէթերու առարկաներ պահելու համար:

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԻՔ

ՔԱՄԵԼԻԱԻ

(ՆԱԽՈՐԴԻ ԱՄԱՐԻԹԻՒՆ)

Վաճառատան մէջ կը գտնուին ամեն ճաշակի յարմար աղորանքներ: Ձմրան ներկայ եղանակին համար, ընդունած ենք մեծաքանակ ապրանք որոնք պիտի կրնան գոհացնել ամեն նրբաճաշակները:

Դիտելու անհամեմատ առանձնութիւն, ապրանքներու անկողնութիւն անմրցելի են Այցելիցէք անգամ մը ՔԱՄԵԼԻԱԻ վաճառատունը համոզուելու համար:

ՏՆՕՐԵՆՈՒԹԻՒՆ

ՌՕՍԻԱ

ԱՊՐԱՆՔԱՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Արտօնեալ Վեհ. Կայսեր 1844 Մարտ 20 Թաւական հրամանագրով

ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ

ԲԵԳԵՐՍՊՈՒՐԿԻ ՄԱՍՆԱՌՈՐ ՇԵՆՔԻՆ ՄԷՋ

Աւաղջովի վճարուած Ընկերութեան դրամագումար Քր. 13.000.000
Երաշխաւորութեան գումար » 231.840.000
Ապահովագր. վճարուած վնասուց հասուցում եւ դրմզիւ. » 774.867.000
1911 իմ զանձուած քոխ եւ տկոս » 124.086.000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ ԵՒՍՏ ՆՊԱՍՏԱՌՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ

Կ'ապահովագրէ հրդեհի ու փոխադրութեանց վտանգներու դէմ:

Կ'ապահովագրէ կենսութեան վրայ և ամեն տեսակ արկածներու դէմ:

Կ'ապահովագրէ երկաթուղիի և շոգենաւի արկածներու դէմ:

Կ'ապահովագրէ ապակիներու կոտորուելուն դէմ:

Ամէն տեսակ տեղեկութեանց համար դիմել՝ ընդհանուր գործակալութեան

ՄՐԱՒԻԵԱՆ ԵՒ ԳՈՒԶԻՆՏՐԱՆՈ Քաւաւ Եւրոպայ—ԻԶՄԻՐ